

EDUSKUNNAN VASTAUS 80/2007 vp

Hallituksen esitys laiksi potilasturvallisuuden varmistamisesta terveydenhuollon työtaistelun aikana

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi potilasturvallisuuden varmistamisesta terveydenhuollon työtaistelun aikana (HE 153/2007 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (StVM 17/2007 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

potilasturvallisuuden varmistamisesta terveydenhuollon työtaistelun aikana

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoituksena on varmistaa potilasturvallisuus niissä tilanteissa, joissa kunnallista terveydenhuoltoa koskeva työtaistelu uhkaa välittömästi vaarantaa potilaiden hengen tai aiheuttaa pysyvän vakavan vammautumisen hoitohenkilökunnan riittämättömyyden vuoksi.

2 §

Työtehtävien muuttaminen

Työtaistelun piiriin kuulumattoman terveydenhuollon ammattihenkilön on, sen estämättä, mitä muualla säädetään tai työsopimuksessa on sovittu, tavanomaisten työtehtäviensä lisäksi suoritettava työnantajan määräämiä muita ammattitaitoaan vastaavia tehtäviä, jos se on välttä-

mätöntä potilaan hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi.

3 §

Potilasturvatyö

Jos kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämä terveydenhuollon toimintayksikkö ei pysty työtaistelun vuoksi järjestämään potilaiden hengen turvaamiseksi tai pysyvän vakavan vammautumisen estämiseksi välttämättä tarvittavaa hoitoa, lääninhallitus voi määrätä terveydenhuollon ammattihenkilön työskentelemään tällaisessa terveydenhuollon toimintayksikössä ammattitaitoaan vastaavissa tehtävissä (*potilasturvatyö*). Määräys voidaan antaa kerrallaan enintään viikon ajaksi ja se voidaan työtaistelun piiriin kuulumattoman osalta uudistaa enintään neljä kertaa. Potilasturvatyöhön ilman henkilön suostumusta tulee ensisijaisesti määrätä työtaistelun

vuoksi irtisanoutuneita henkilöitä. Muu terveydenhuollon ammattihenkilö voidaan ilman henkilön suostumusta määrätä potilasturvatyöhön vain erityisen painavista syistä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja välttämättömiä hoitoja ovat:

1) tehohoito, mukaan lukien keskosten ja vastasyntyneiden tehohoito;

2) päivystys ja siihen välittömästi liittyvä hoito;

3) synnytukset;

4) välitöntä hoitoa edellyttävät syöpätapaukset;

5) dialyysihoito;

6) välitön tahdosta riippumaton psykiatrinen hoito;

7) edellä mainittuihin hoitoihin liittyvät kiereelliset anestesiapalvelut sekä laboratorio- ja kuvantamispalvelut; sekä

8) muu näihin verrattava, potilaiden hengen turvaamiseksi tai pysyvän vakavan vammautumisen estämiseksi välttämättä tarvittava hoito.

Määräys voidaan antaa siitä riippumatta, onko terveydenhuollon ammattihenkilö työ- tai virkasuhteessa muuhun työnantajaan. Määräystä ei voida antaa, jos se vaikeuttaisi huomattavasti määrättäväksi aiotun henkilön perheen tai omaisten hyvinvointia, hänen työnantajansa toimintaa tai jos määräyksestä aiheutuisi muusta syystä erityisen suurta haittaa määrättäväksi aiotulle henkilölle.

4 §

Menettely potilasturvatyöhön määrättäessä

Henkilö voidaan määrätä potilasturvatyöhön vain terveydenhuollon toimintayksikköä ylläpitävän kunnan tai kuntayhtymän esityksen perusteella. Esityksessä on oltava selvitys niistä toimenpiteistä, joita kunta tai kuntayhtymä on toteuttanut, jotta vältettäisiin välitön vaara potilaiden hengelle tai vakavaan pysyvään vammautumiseen sekä perustelut sille, miksi pysyvän lainsäädännön mahdollistamat toimet ovat riittämättömiä. Lisäksi esityksessä tulee olla tieto siitä, mihin tehtäviin, kuinka paljon ja miksi ajaksi terveydenhuollon ammattihenkilöitä tulisi mää-

rätä potilasturvatyöhön. Kunnan tai kuntayhtymän on esitystä laatiessaan varattava työtaisteluun ryhtyneen ammattijärjestön kyseisessä terveydenhuollon toimintayksikössä toimivalle ammattiosastolle mahdollisuus lausunnon antamiseen ja esitykseen tulee liittää osaston mahdollisesti antama lausunto.

Ennen määräyksen antamista lääninhallituksen on varattava potilasturvatyöhön määrättävälle mahdollisuus tulla kuulluksi asiassa. Kuultavan on ilmoitettava näkemyksensä asiasta lääninhallituksen määräämässä ajassa, joka ei saa olla 24 tuntia lyhyempi. Jos kuultava on työ- tai virkasuhteessa, on lääninhallituksen varattava myös työnantajalle mahdollisuus tulla kuulluksi samassa ajassa.

Määräys voidaan antaa, vaikka kuultava vastustaisi määräystä. Määräyksessä lääninhallituksen on määriteltävä potilasturvatyön alkamisen ajankohta, kesto, toimintayksikkö, jossa se suoritetaan, ja pääasialliset työtehtävät. Jos kuultava on vastustanut määräystä 3 §:n 3 momentissa mainituilla perusteilla ja lääninhallitus katsoo, että hänet voidaan siitä huolimatta määrätä potilasturvatyöhön, on päätöksessä perusteltava syy potilasturvatyöhön määräämiselle.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkemmat säännökset niistä 1 momentin mukaisista tiedoista ja selvityksistä, jotka tulee sisällyttää kunnan tai kuntayhtymän esitykseen, sekä tiedoista, jotka lääninhallituksen tulee sisällyttää potilasturvatyötä koskevaan määräykseen.

5 §

Potilasturvatyöhön määrätyn oikeudet

Potilasturvatyöhön määrätyllä on oikeus saada kunnalta tai kuntayhtymältä potilasturvatyöstä korvaus, joka on vähintään 1,3 kertaa vastaavasta työstä asianomaisessa terveydenhuollon toimintayksikössä säännölliseltä työajalta tavallisesti maksettava palkka. Jos potilasturvatyöhön määrätty on työssä muualla, hänelle suoritettavan korvauksen tulee olla vähintään 1,2 kertaa hänelle tuosta muusta säännölliseltä työajalta työstä maksettava palkka. Lisäksi potilastur-

vatyöhön määrättyllä on oikeus saada korvaus hänelle määräyksestä aiheutuvista poikkeuksellisista kustannuksista.

Potilasturvatyössä sovelletaan työaikalakia (605/1996), vuosilomalakia (162/2005), työturvallisuuslakia (738/2002), työterveyshuoltolakia (1383/2001), tapaturmavakuutuslakia (608/1948), ammattitautilakia (1343/1988) ja kunnallista eläkelakia (549/2003) sekä soveltuvin osin työsopimuslain (55/2001) säännöksiä työntekijän ja työnantajan oikeuksista ja velvollisuuksista.

Jos potilasturvatyöhön määrätty on hoitanut alle kouluikäistä lastaan kotonaan, on kunnan järjestettävä lapselle hänen tarvitsemansa päivähoitopaikka potilasturvatyön alkamisesta.

Potilasturvatyöhön määrätyn työnantaja ei saa päättää työ- tai virkasuhdetta potilasturvatyön takia. Potilasturvatyöhön määrättyllä työntekijällä on oikeus palata aikaisempaan työhönsä potilasturvatyön päätyttyä. Potilasturvatyöhön määrätyn on palattava työhönsä kohtuullisen ajan kuluessa potilasturvatyön aiheuttaman esteen lakattua.

6 §

Poikkeaminen työaikasäännöksistä

Jos terveydenhuollon työtaistelu vakavasti uhkaa johtaa 3 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hengen tai terveyden vaarantumiseen, säädetyt tai sovitut työajat saa sen estämättä, mitä työaikaissa säädetään, ylittää siinä määrin kuin välttämättömän hoidon turvaaminen sitä edellyttää, kuitenkin enintään kahden viikon ajan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua työtä ei lue ta työaikalain 17 §:ssä tarkoitettuun ylityöhön. Sellaisessa työssä saa myös poiketa työaikalain 26—31 §:n sekä 33 §:n 1 momentin säännöksistä.

Työnantajan on viivytyksettä tehtävä työsuojeluviranomaiselle kirjallinen ilmoitus tässä pykälässä tarkoitetun työn syystä, laajuudesta ja todennäköisestä kestosta. Työnantajan on varat-

tava tällaista työtä tekeviä työntekijöitä edustavalle luottamusmiehelle tai jos luottamusmiestä ei ole valittu, työsopimuslain 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettulle luottamusvaltuutetulle tai jos luottamusvaltuutettuakaan ei ole valittu, työsuojeluvaltuutetulle tilaisuus liittää ilmoitukseen lausuntonsa. Työsuojeluviranomainen voi tutkittuaan asian joko jättää sen saamansa ilmoituksen varaan tai ryhtyä toimenpiteisiin tässä pykälässä tarkoitetun työn rajoittamiseksi tai lopettamiseksi.

7 §

Uhkasakko

Lääninhallitus voi tehostaa tämän lain 4 §:ssä tarkoitettua päätöstä potilasturvatyöhön määräämisestä uhkasakolla.

Uhkasakon asettamiseen ja tuomitsemiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään. Lääninhallitus tuomitsee uhkasakon potilasturvatyömääräystä hakeneen kunnan tai kuntayhtymän hakemuksesta.

8 §

Muutoksenhaku

Lääninhallituksen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Lääninhallituksen päätöstä potilasturvatyöhön määräämisestä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää.

Valitus, joka koskee potilasturvatyöhön määräämistä tai määräyksen täytäntöönpanon kieltämistä, on käsiteltävä muutoksenhakuviranomaisessa kiireellisenä.

9 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2007 ja se on voimassa 31 päivään maaliskuuta 2008.

EV 80/2007 vp — HE 153/2007 vp

2008. Lakia ei saa soveltaa enää 1 §:ssä tarkoitettun uhan päätyttyä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä marraskuuta 2007
